

ingediend op **1748** (2022-2023) – Nr. 2  
29 juni 2023 (2022-2023)

## **Verslag**

namens de Commissie voor Welzijn,  
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding  
uitgebracht door Koen Daniëls

over het ontwerp van decreet

tot wijziging van het Groeipakketdecreet van 2018,  
wat betreft het recht op selectieve participatietoelagen  
voor leerlingen die materiële ondersteuning krijgen

Documenten in het dossier:  
**1748** (2022-2023) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

---

*Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding:*

*Voorzitter:* Stefaan Sintobin.

*Vaste leden:*

Koen Daniëls, Veerle Geerinckx, Elke Sleurs, Tine van der Vloet, Katja Verheyen;  
Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters;  
Maaïke De Rudder, Katrien Schryvers;  
Freya Saeys, Maurits Vande Reyde;  
Ann De Martelaer, Jeremie Vaneeckhout;  
Freya Van den Bossche.

*Plaatsvervangers:*

Allessia Claes, Freya Perdaens, Sarah Smeyers, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout;  
Yves Buysse, Ilse Malfroot, Frieda Verougstraete-Deschacht;  
Vera Jans, Kurt Vanryckeghem;  
Gweny De Vroe, Emmily Talpe;  
Johan Danen, Celia Groothedde;  
Conner Rousseau.

*Toegevoegde leden:*

Lise Vandecasteele.

## INHOUD

|      |                                                                                                                                               |   |
|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|
| 1.   | Toelichting door Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin ..... | 4 |
| 1.1. | Aanleiding .....                                                                                                                              | 4 |
| 1.2. | Gezinscategorieën: cascade en de huidige situatie .....                                                                                       | 4 |
| 1.3. | Gezinscategorieën: cascade en de nieuwe situatie.....                                                                                         | 5 |
| 1.4. | Wijziging besluit van de Vlaamse Regering van 17 mei 2019 .....                                                                               | 5 |
| 2.   | Algemene bespreking .....                                                                                                                     | 5 |
| 3.   | Artikelsgewijze bespreking en stemmingen .....                                                                                                | 8 |
| 4.   | Stemming over het ontwerp van decreet .....                                                                                                   | 8 |

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding besprak tijdens haar vergadering van dinsdag 27 juni 2023 het ontwerp van decreet tot wijziging van het Groeipakketdecreet van 2018, wat betreft het recht op selectieve participatietoeslagen voor leerlingen die materiële ondersteuning krijgen.

## **1. Toelichting door Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin**

### **1.1. Aanleiding**

Minister *Hilde Crevits* zegt dat zich na de zomer van 2022 een maatschappelijk debat ontspon over de hoge schooltoeslag die leerlingen met het statuut van niet-begeleide minderjarige vreemdeling (NBMV) ontvangen. Deze leerlingen worden door de wetgever als alleenstaande beschouwd en hebben zo automatisch recht op de hoogste bedragen van de schooltoeslag, zijnde 3387,57 euro per schooljaar (voor voltijds secundair onderwijs in het schooljaar 2022-2023) hoewel zij vanuit de samenleving materiële ondersteuning ontvangen.

Het bedrag van de schooltoeslag voor een leerling voor wie het bedrag vanuit de gezinscontext berekend wordt of van een jongere die ook geplaatst is, maar van wie de ouders of opvoeders begunstigde zijn, is maximaal 977,6 euro (voor voltijds secundair onderwijs in het schooljaar 2022-2023) of 1173 euro (voor voltijds technisch of beroeps secundair in schooljaar 2022-2023 in het derde jaar en de derde graad).

Leerlingen die materiële ondersteuning van een voorziening krijgen, kunnen niet beschouwd worden als jongeren die zelf in hun levensonderhoud moeten voorzien. Zij hebben immers geen hogere schoolkosten dan andere kinderen die schoollopen. Deze kinderen hebben tegenover de algehele populatie geen specifieke kenmerken die maken dat zij een redelijk verantwoorde aparte benadering (of een apart bedrag) behoeven. Fedasil (het federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers) of Vlaamse voorzieningen dragen immers de basiskosten die andere gezinnen ook dragen voor een kind in het onderwijs.

Specifiek voor niet-begeleide minderjarige vluchtelingen (NBMV's) werden vanuit de betrokken sectoren bovendien verschillende signalen gegeven dat NBMV's ook negatieve effecten ondervinden door de toekenning van hoge bedragen. Zo ondervinden NBMV's druk en misbruik voor de besteding van deze middelen.

Omdat het maatschappelijke debat focuste op deze doelgroep, was het voorstel aanvankelijk ook op NBMV's gefocust. In alle adviezen werd de redenering gevolgd over de gelijkschakeling van jongeren die materiële ondersteuning genieten met jongeren voor wie de schooltoeslag in een gezinscontext wordt berekend. Er werd evenwel gewezen op een mogelijke ongelijke behandeling die het louter focussen op NBMV's met zich mee kan brengen. Dat is voorgelegd aan de Raad van State, en minister Hilde Crevits heeft in het voorontwerp het advies van de Raad van State gevolgd.

### **1.2. Gezinscategorieën: cascade en de huidige situatie**

De voorgestelde wijziging vraagt een technische ingreep in het Groeipakketdecreet van 2018. Als een leerling voldoet aan de voorwaarden voor de schooltoeslag, dan wordt die toeslag berekend op basis van het gezinsinkomen. Om dat inkomen te bepalen, wordt de gezinscontext bekeken. Daartoe worden in artikel 38 van het Groeipakketdecreet van 2018 vijf gezinscategorieën benoemd. Om te bepalen tot welke gezinscategorie een rechthebbende leerling behoort, wordt een cascade-regeling toegepast.

Zo wordt eerst nagegaan of de leerling voldoet aan de voorwaarden voor de categorie van gehuwde leerlingen, vervolgens of de leerling voldoet aan de voorwaarden

voor de categorie van zelfstandige leerlingen. Categorie 3 en categorie 4 hebben respectievelijk betrekking op het klassieke gezin of het gezin waarbij de ouders niet de werkelijke opvoeders zijn, bijvoorbeeld pleegouders. Als blijkt dat een leerling na het doorlopen van de eerste vier categorieën niet behoort tot een van deze categorieën dan zal de leerling onder de categorie van de alleenstaande leerling vallen. Deze categorie geeft automatisch recht op de hoogste schooltoeslag.

Op basis van de huidige regelgeving kunnen leerlingen die materiële ondersteuning krijgen in een van de volgende gezinscategorieën worden geplaatst. Leerlingen die geplaatst zijn in een voorziening, maar voor wie het groeipakket wordt uitbetaald aan de begunstigten (ouders of werkelijke opvoeders) worden onder de categorie 3 of 4 geplaatst. Leerlingen die geplaatst zijn in een voorziening, maar voor wie de rechter of de plaatsende overheid beslist dat de gezinsbijslagen op een rekening op naam van de jongere moet worden uitbetaald, worden als alleenstaande leerlingen beschouwd (categorie 5). Een NBMV die bij Fedasil verblijft en ouder is dan 16 jaar wordt als zelfstandige leerling beschouwd (categorie 2) of als alleenstaande leerling indien hij jonger is dan 16 jaar (categorie 5). Verschillende categorieën geven recht op een hoger bedrag dan andere, terwijl al deze leerlingen, de ene in een gezin en de andere in een voorziening, materiële ondersteuning krijgen. Die discrepantie wordt met dit ontwerp van decreet rechtgezet.

### 1.3. Gezinscategorieën: cascade en de nieuwe situatie

Het ontwerp van decreet voegt een nieuwe gezinscategorie toe voor de leerlingen die materiële ondersteuning krijgen, vermeld in artikel 68 van het Groeipakket-decreet van 2018. Deze categorie wordt toegevoegd voor de categorie alleenstaande leerling, waardoor leerlingen die materiële ondersteuning genieten, kunnen worden opgepikt als rechthebbende vanuit de specifieke context waarin zij verblijven, en niet meer automatisch tot de categorie van alleenstaande leerling zullen behoren.

Door deze wijziging zal elke leerling die materiële ondersteuning krijgt en aan de voorwaarden om een schooltoeslag te krijgen voldoet, nog altijd een schooltoeslag kunnen ontvangen, maar dan op basis van de bedragen voor voltijds secundair onderwijs, die ook gezinnen kunnen ontvangen, en niet meer het maximum dat aan een alleenstaande leerling wordt uitbetaald.

### 1.4. Wijziging besluit van de Vlaamse Regering van 17 mei 2019

Flankerend aan de wijziging van het Groeipakketdecreet van 2018 wordt ook het besluit van de Vlaamse Regering van 17 mei 2019 gewijzigd. Het Groeipakketdecreet van 2018 voorziet in een delegatie aan de Vlaamse Regering om een nadere begripsomschrijving te geven aan de verschillende categorieën van gezinnen op basis waarvan de schooltoeslag wordt berekend.

Deze omschrijvingen wordt aangepast zodat leerlingen met materiële ondersteuning uitdrukkelijk uitgesloten worden van de gezinscategorieën 'gehuwde leerling' en 'zelfstandige leerling', en de NBMV's en de kinderen voor wie een derde van de schooltoeslag op een rekening op naam van het kind wordt uitbetaald, uitdrukkelijk worden uitgesloten van de gezinscategorie 'alleenstaande leerling'.

De Vlaamse Regering heeft op 2 juni 2023 een besluit principieel goedgekeurd. Hierover wordt het advies van de Raad van State ingewonnen. Het is de bedoeling om dit ontwerp van decreet in werking te laten treden vanaf het schooljaar 2023–2024.

## 2. Algemene bespreking

*Katrien Schryvers* zegt dat wie algemene categorieën afbakt, oog moet hebben voor de effecten daarvan en bereid moet zijn om te evalueren. Op deze wijze is

een anomalie naar boven gekomen in het Groeipakketdecreet van 2018 met de NBMV's die materiële ondersteuning krijgen. Dit ontwerp van decreet is gebaseerd op het nazicht van de concrete situatie waarin NBMV's zich bevinden. Ze ontvangen materiële ondersteuning en vertonen verschillen met leerlingen die in een gezinscontext opgroeien. De conclusie van het nazicht was dat NBMV's een toeslag ontvangen terwijl ze bepaalde kosten niet hebben dankzij de materiële bijstand die ze krijgen. Wie dat vaststelt, moet bereid zijn om bij te sturen.

De Raad van State wijst in zijn advies op een belangrijk element. Het is een goede zaak dat daaraan wordt tegemoetgekomen, zodat het systeem in zijn totaliteit rechtvaardiger wordt. Dat is belangrijk ten aanzien van alle jongeren en om het draagvlak voor het systeem te behouden. Deze goede wijziging maakt jongeren minder kwetsbaar voor misbruik.

*Koen Daniëls* zegt dat uit de memorie van toelichting blijkt dat deze kleine aanpassing niet zonder belang is. Op basis van de beschreven cascade is het logisch dat een extra toeslag wordt toegekend als objectieve factoren dat verantwoorden. Aangezien NBMV's op last van overheid en belastingbetaler al de nodige ondersteuning krijgen, dragen ze bepaalde kosten niet zelf. Op basis daarvan is het voor N-VA logisch dat een categorie wordt toegevoegd aan de cascade. NBMV's kunnen een toeslag ontvangen maar door de materiële ondersteuning die zij al ontvangen is extra financiële ondersteuning voor het merendeel onnodig.

Voor NBMV's die nog recht hebben op financiële steun is gevraagd om dat bedrag op een geblokkeerde rekening te storten. N-VA is daar voorstander van omdat zo wordt vermeden dat die middelen verdwijnen naar het thuisland, of een andere bestemming krijgen. Koen Daniëls informeert naar de stand van zaken van dit voorstel.

*Immanuel De Reuse* zegt dat het Vlaams Belang tevreden is over deze eerste en al enige tijd beloofde stap om misbruiken tegen te gaan bij het toekennen van de schooltoeslag. Hij herinnert zich nog hoe hij bij het stellen van een actuele vraag hierover aan toenmalig minister Wouter Beke met pek en veren werd besmeurd (*Actuele vragen* VI.Parl. 2021-22, nr. 130).

Dit ontwerp van decreet bespaart 3 miljoen euro per schooljaar aan onterecht uitgekeerde schooltoeslagen. In de memorie van toelichting wordt toegelicht waarom dat gebeurt: negatieve effecten die worden omschreven als misbruik en geweldpleging en het niet te verantwoorden teveel dat NBMV's ontvangen. Daarnaast wijst de spreker zelf op het aanzuigeffect van dergelijke regelgeving en van exuberante tegemoetkomingen.

Het voorstel om de tegemoetkoming op een geblokkeerde rekening te storten moet zo snel mogelijk ingevoerd worden. Het overleg daarover is lopende. De spreker is van oordeel dat dat – samen met de hele problematiek van de schooltoeslag – van nabij gevolgd moet worden. Over de botscan zou minister Hilde Crevits overleg plegen met de federale overheid maar uit haar antwoord op een schriftelijke vraag van Immanuel De Reuse blijkt dat ze de bal volledig in het kamp van de federale overheid legt (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2022-23, nr. 648, aan minister Hilde Crevits). Nochtans betaalt Vlaanderen voor wie zich ten onrechte laat doorgaan als NBMV.

Het Vlaams Belang zal dit ontwerp van decreet goedkeuren. Het is een eerste stap in het tegengaan van misbruiken van het groeipakket en de toeslagen.

*Ann De Martelaer* zegt dat de Vlaamse Regering zich in maart 2023 heeft gebogen over een voorontwerp van decreet over dit thema. De Vlaamse Raad WVG (Welzijn, Volksgezondheid en Gezin) gaf in zijn advies aan geen probleem te hebben met

het principe maar wel met de bepaling van de categorie. In het voorontwerp van decreet werd een nieuwe categorie voor NBMV's ingevoerd. Naast de Vlaamse Raad WVG wezen ook de Raad van State en de Inspectie van Financiën erop dat deze bepaling discrimineert tussen NBMV's ten laste van de overheid en andere minderjarigen ten laste van de overheid. Kinderen in de bijzondere jeugdzorg zouden immers wel nog voldoen aan de definitie van alleenstaande. In dit ontwerp van decreet is daarom sprake van leerlingen die materiële ondersteuning krijgen. Deze wijziging is een stap in de goede richting, lost de discriminatie op en komt tegemoet aan de vraag van organisaties als het Rode Kruis en Minor-Ndako.

De Vlaamse Raad WVG vraagt in zijn advies aandacht voor de unieke situatie waarin NBMV' zich bevinden. De schoolkosten verschillen niet maar leefomgeving en netwerk wel. Hun situatie moet worden gemonitord. Groen vindt dat belangrijk en vraagt of minister Hilde Crevits al voorbereidingen heeft getroffen om deze monitoring op te zetten.

*Hannes Anaf* gaat akkoord met de voorgestelde wijziging. NBMV's krijgen van het federale niveau huisvesting en ondersteuning voor hun kosten. In dat opzicht zou het onbillijk zijn om deze groep daarbovenop automatisch de hoogste schooltoeslag toe te kennen. Er is gewezen op mogelijke perverse effecten daarvan.

Zowel de Raad van State als de Vlaamse Raad WVG benadrukken dat gelijke behandeling van alle leerlingen gegarandeerd moet zijn. Op basis van hun adviezen is het voorontwerp van decreet aangepast, wat een goede zaak is omdat ongelijke behandeling op elk moment vermeden moet worden. Vooruit kan de voorgestelde aanpassing steunen.

*Freya Saeys* is tevreden over dit ontwerp van decreet dat een verschil in de regeling wegwerkt. Jongeren die in een voorziening verblijven, jongeren in een pleeggezin en NBMV's moeten allemaal hetzelfde krijgen. Het verschil dat thans wordt weggewerkt was niet verantwoordbaar. NBMV's hebben immers geen hogere schoolkosten. Voorzieningen of Fedasil bieden dezelfde materiële ondersteuning als pleeggezinnen.

Het aantal NBMV's stijgt. Er zijn aanwijzingen dat ze onder druk worden gezet om de schooltoeslag af te staan aan het thuisfront of aan mensensmokkelaars. Dat kan niet de bedoeling zijn van de schooltoeslag.

Voortaan wordt iedereen die materiële steun krijgt van Fedasil of een voorziening, gelijk behandeld. Desondanks blijven er werkpunten waarvoor Vlaanderen niet alleen verantwoordelijk is. In de memorie van toelichting wordt verwezen naar een richtlijn van Fedasil over schoolkosten. Schoolfacturen worden naar minderjarigen of hun voogd gestuurd zodat ze met de schooltoeslag kunnen worden betaald. Daarnaast onderzoeken verschillende administraties of de middelen die op een geblokkeerde rekening zouden worden gestort, in overleg bestemd kunnen worden om schoolkosten te betalen. Het commissielid wil vernemen of zo werk wordt gemaakt van een systeem waarin de schooltoeslag enkel en alleen voor het betalen van schoolkosten gebruikt kan worden.

Voor voogden was het niet vanzelfsprekend om aan de druk van de NBMV's te weerstaan om over grote sommen geld te kunnen beschikken. Het is daarom een goede zaak dat overleg wordt gepleegd met de dienst Voogdij en Onderwijs over de invoering van een geblokkeerde rekening. Freya Saeys informeert naar de stand van zaken. Zijn er juridische belemmeringen of worden die uitgeklaard?

Minister *Hilde Crevits* zegt dat het systeem van de geblokkeerde rekening al bestaat. Vlaanderen tekent het systeem en het gebruik ervan verder uit met de dienst Voogdij. Het is niet de bedoeling voogden te overladen met administratieve lasten.

Er wordt gestreefd naar een trapsgewijze toegang tot de bedragen die NBMV's krijgen. Er komt een beperkt bedrag op een zichtrekening dat NBMV's vrij kunnen besteden. Op de spaarrekening komt een groter bedrag dat alleen in overleg met de voogd besteed kan worden. Een voogd kan immers jongeren leren omgaan met geld. Het restbedrag – het bedrag dat een bepaald niveau van de spaarrekening overschrijdt – komt op een geblokkeerde rekening terecht. Vlaanderen beoogt ook deze cascade. Voor jongeren die in een voorziening van Fedasil verblijven moet een en ander nog geregeld worden.

Kinderen die vanuit Fedasil aan de Vlaamse jeugdhulp worden toegewezen, hebben alle procedures doorlopen. Het valt voor dat jongeren wier leeftijd onzeker is, in een gemeenschapsinstellingen terechtkomen. Dat punt dient uitgeklaard te worden met het federale niveau omdat het telkens om ongeplande opnames gaat. Hierover moet nog overleg worden gepleegd maar minister Hilde Crevits kan dat niet alleen oplossen.

De Vlaamse Raad WVG adviseert om een en ander op te volgen. Minister Hilde Crevits heeft geen indicaties dat de bedragen te laag zouden zijn. Bij de uitrol zal blijken hoe een en ander gemonitord kan worden.

Er zijn geen problemen gesignaleerd met het betalen van schoolfacturen. Het is belangrijk dat schoolfacturen betaald worden, maar de schooltoeslag is niet uitsluitend bedoeld om schoolfacturen te betalen. Voogden geven aan prioriteit te verlenen aan het betalen van schoolfacturen, maar vragen voldoende ruimte om met de jongeren na te gaan wat er daarnaast nog nodig is.

*Koen Daniëls* vraagt of het al duidelijk is wanneer het overleg over de geblokkeerde rekening kan worden afgerond. Het zou immers goed zijn mocht de geblokkeerde rekening samen met dit ontwerp van decreet ingevoerd kunnen worden.

Voor minister *Hilde Crevits* mag dat op korte termijn worden ingevoerd.

*Immanuel De Reuse* zegt dat minister Hilde Crevits op zijn schriftelijke vraag over de botskans antwoordt niet te weten of/wanneer er botskans worden uitgevoerd, omdat de werking van federale diensten geen Vlaamse bevoegdheid is. Hij wil weten wanneer er overleg zal worden gepleegd met de federale overheid.

Minister *Hilde Crevits* zegt dat er een brief is verstuurd of kabinetsoverleg heeft plaatsgevonden. Wat wel vaststaat, is dat ze dat niet zelf kan oplossen.

### **3. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen**

Artikel 1 tot en met 5

Artikel 1 tot en met 5 worden zonder opmerkingen eenparig aangenomen met 12 stemmen.

### **4. Stemming over het ontwerp van decreet**

Het ontwerp van decreet wordt eenparig aangenomen met 12 stemmen.

Stefaan SINTOBIN,  
voorzitter

Koen DANIËLS,  
verslaggever